

SUOMEN KÄSITYÖN YSTÄVÄT

SUOMEN KÄSITYÖN YSTÄVÄT – KATALOGI
FINSKA HANDARBETETS VÄNNER – KATALOG
THE FRIENDS OF FINNISH HANDICRAFT – CATALOGUE

KATALOGITYÖRYHMÄ:

Elina Aalto, Marja Ahonala, Katri Haahti, Heli Moilanen ja Jaakko Pesonen

TEKSTIT:

Marja Ahonala, Katri Haahti, Ulla Karsikas ja Heli Moilanen

VISUAALINEN SUUNNITTELU JA TAITTO:

Jaakko Pesonen

VALOKUVAT:

Interiöörikuvat Patrik Rastenberger ja tuotekuvat Rauno Träskelin

HENKILÖKUVAT:

Akseli Gallen-Kallelan museo (s.24), Designmuseum (s. 28. 81), Knotan (s.63), Pertti Nisonen (s.51),
Kirsti Porttinen (s. 42), PF-studio (s.33) ja Suomen Käsityön Ystävien kuva-arkisto

ISBN 978-952-92-5562-7

PAINO:

F.G. Lönnberg 2009

SISÄLLYSLUETTELO

SUOMEN KÄSITYÖN YSTÄVÄT – 130 VUOTTA KOTIMAISTA TAIDETEKSTIILIÄ	5
KANSANOMAISET RYIJYT	8
VIIKINKIAJOISTA KANSANOMAIISIIN RYIJYIHIN	9
FANNY CHURBERG	10
KUTOJA PIRKKO SILLFORS	16
TAITEILIJJA TOINI NYSTRÖM	19
JUGENDRYIJYT	20
RYIJYSTÄ TAIDETEKSTIILI – JUGENDRYIJYN KUKOISTUS 1900-LUVUN ALUSSA	21
AKSELI GALLEN-KALLELA	24
ELIEL SAARINEN	28
MODERNIT RYIJYT	32
DESIGNRYIJYN SYNTY	33
TIMO SARPANEVA	40
EVA BRUMMER	42
RITVA PUOTILA	44
NYKYRYIJYT	48
RYIJY 2000-LUVULLA	49
NINA NISONEN	51
SIRKKA KÖNÖNEN	59
PAOLA SUHONEN	63
KIRJONNAT	74
KIRJONTAMALLIT JUGENDISTA NYKYPÄIVÄÄN	75
RUT BRYK	81
SVENSKT REFERAT	98
ENGLISH SUMMARY	101
LÄHTEET	104

SYSIMIILU • *Sysimiilu* • Sysimiilu
Timo Sarpaneva, 1949

SUOMEN KÄSITYÖN YSTÄVÄT – 130 VUOTTA KOTIMAISTA TAIDETEKSTIILIÄ

Suomen Käsityön Ystävät on maamme vanhin designalan yrityksiä. Sen perusti vuonna 1879 taidemaalari Fanny Churberg. Perustetun yhdistyksen tärkeänä tavoitteena oli kerätä kansaomaisia tekstiilejä ja soveltaa niiden malleja uusiin käyttökohteisiin. Myös unohdetut tekstiilitraditiot haluttiin herättää henkiin. Taustalla oli myös tavoite nostaa tavallisten ihmisten kansallisuustietoisuutta luomalla itsenäinen suomalainen tyyli.

Suomen Käsityön Ystävien päätuote on ryijy. Ryijy kertoo pohjoisista yhteyksistämme. Norjan rye ja Ruotsin rya periytyvät ikivanhasta skandinaavisesta sanasta ry, joka merkitsee nukallista peitettä. Muodossa ru se tavataan myös Irlannissa.

130-vuotista taivaltaan juhlija Suomen Käsityön Ystävät valmistaa laadukkaita taide- ja sisustustekstiilejä. Tuotevalikoiman ydin muodostuu ryijyistä, mutta mallistoon kuuluu myös kirjontatöitä, kattaustekstiilejä sekä monenlaisia tilaustöitä mm. kirkkotekstiilejä ja kirjottuja lippuja.

Laadukkaiden luonnonmateriaalien ja korkealaatuisen käsityötaidon ansiosta taidetekstiilit kestävät aikaa ja kuluusta. Taidetekstiilit ovat ekologisia: ne valmistetaan pääosin jopa raaka-aineita myöten Suomessa. Kutomo ja ompelimo sijaitsevat Helsingissä, mutta ryijyjä valmistavat myös ammattitaitoiset kotikutojat ympäri Suomea.

Ryijy vaalii omaa kulttuuriamme, sillä edustaahan ryijy omaa kansallista perintöämme parhaimmillaan.

HYVÄ PAIMEN • *Den gode herden* • The Good Shepard
Toini Nyström, 1930-luku/-tal/s

RYIJYN TEKEMINEN ON HAUSKAA JA HELPPÖÄ

Voit tehdä tunnetun tekstiilitaiteilijan ryijyn aivan itse. Ryijypiston oppii muutamassa minuutissa. Yleisimmin ryijy hankintaan tarvikepakettina, jolloin ryijy ommellaan kiinni pohjakankaaseen neulan ja nukkalastan avulla. Ryijy on mahdollista valmistaa myös kangaspuissa kutoen. Ryijypakettien mukana tulevat kaikki tarvikkeet ja selkeät ohjeet kertovat kuinka laaditaan oikeat nukkasekoitteet ja kuinka kuvioaihetta seurataan. Kun ryijy on ommeltu valmiiksi, se viimeistellään ja päärmätään paketin ohjeiden mukaisesti.

VIHKIRYIJY ON VANHA SUOMALAINEN PERINNE, JOKA ELÄÄ YHÄ TÄNÄ PÄIVÄNÄ

1700-luvun lopulla vihkiryijyllä oli vakiintunut asema kaikkien yhteiskuntakerrosten häätapahtumista. Aiempina vuosikatoina käytettiin ryijyn sijaan karhun taljaa, se eristi papin ja vihittävät kirkon alla vaanivista pahoista voimista. Kuvioitu ryijy oli suuritöinen ja arvokas, mistä syystä se tehtiin usein kapioksi morsiamelle. Morsiuspari seisoo vihittäessä ryijyn päällä, mutta ryijyn voi sijoittaa vaikka häävuoteen tai juhlapaikan koristeeksi. Nuoripari voi hankkia oman ryijyn häihinsä ja ripustaa muistorikkaan tekstiilin myöhemmin kodin seinälle. Vihkirijyiksi sopivat useat mallistomme ryijyt jugendryijyistä moderneihin ryijymalleihin.

KANSANOMAISET RYIJYT

PORIN TIENOOT LX • *Borgås omnejd* LX • Porin tienoot LX

VIKINKIAJOISTA KANSANOMAIISIIN RYIJIHIN

Ryijyn historia ulottuu kauas, tuhannen vuoden taakse viikinkiaikaan, jolloin ryijyä arveltiin käytetyn mm. venepeitteenä. Vanhin säilynyt suomalainen ryijy on 1600-luvun lopulta. Tuohon aikaan aatelisto ja papisto käyttivät ryijyjä peitteinä. Rannikkoseuduilta ryijyn kudontataito levisi sisämaan varakkaisiin talonpoikais- ja käsityöläispiireihin. Ryijyjä käytettiin myös kirkoissa morsiusryijyinä.

Kansanomaisten ryijyjen kukoistuskausi alkoi 1700-luvun loppupuolella ja kesti 1800-luvun puoleen väliin, jolloin alkoi teollistumisen ja massatuotannon aikakausi.

KANSANOMAISET RYIJYT KÄSITYÖN TEKIJÖIDEN SAATAVILLE

Innostus ryijyjen keräämiseen ja tallentamiseen kasvoi 1800-luvun loppupuolella. Suomen Käsityön Ystävät otti tehtäväkseen kansanomaisten mallien keräämisen ja välitystoiminnan. Käytännön työstä vastasi kaksi nuorta tekstiilitaiteilijaa: Toini Nyström ja Impi Sotavalta. Näin syntyi laaja ja suosittu kansanomaisten ryijyjen mallisto, joka oli myös tavallisten käsityön harrastajien saatavilla.

FANNY CHURBERG (1845–1892)

Fanny Churberg on yksi merkittävimpiä suomalaisia taiteilijoita. Hänen maalauksensa olivat kuitenkin topeliaaniseen idylliin tottuneille aikalaisille liian rohkeita – värit olivat liian räikeitä ja maisemamaalausten hurjuus suorastaan pelottavaa. Churberg jättikin taiteilijauransa melko varhaisessa vaiheessa ja keskittyi käsi- ja taideteollisuuteen. Hän perusti ystävänsä arkkitehti Jac. Ahrenbergin kanssa Suomen Käsitöiden Ystävät. Fennomaanina Churberg piti omaa äidinkieltä tärkeänä ja korosti, että suomalaisten naisten käsityötaito on merkityksellistä myös naisten toimeentulon, kasvatuksen ja kehittymisen kannalta. Fanny Churberg oli ainutlaatuisen ja peräänantamaton persoona, jonka henkinen perintö elää edelleen.

PORIN TIENOOT LX • Borgås omnejd LX •

Porin tienoot LX

125 x 165 cm

145 x 190 cm

PORVOO XCIII • *Borgå* XLVI • Porvoo XCII
125 x 165 cm

KÖYLIÖ LVIII • *Kjulo LVIII* • Köyliö LVII
76 x 115 cm

KÖYLIÖ LVIII • *Kjulo LVIII* • Köyliö LVII
125 x 165 cm

KÖYLIÖ

Kuvion alkuperä on tunnistettavissa barokkityyliseksi merkkusliinakirjonnaksi, jossa suoravartinen tulppaani kohoaa maljakosta ja reunojen polvekevartiset tulppaanit ovat vailla maljakkoja. Kehyksessä kiertää köynnösornamentti.

KANGASALA

Alkuperäinen malli on vuodelta 1798. Reunuksen polvekeraitaornamentti kehystää keskustan symmetrisesti sommiteltuja sydänkuvioita, tasavartisia ristejä, morsiamia ja geometrisiä kuvioita. Sydänryijy on peräisin Itä-Hämeestä ja sen sanotaan olevan puhtaasti suomalainen ryijytyyppi, jolle ei ole vertauskohtia muualla Skandinaviassa.

KANGASALA • *Kangasala* • Kangasala
125 x 165 cm

VESILAHTI • *Vesilax* • Vesilahti
125 x 165 cm

UURAINEN LXXXIX • *Urais LXXXIX* •
Uurainen LXXXIX
125 x 165 cm

VESILAHTI

Symmetrisesti kuvioitu ryijy, jonka keskustan täyttävät nk. pyöristyneet noppakuviot. Moninkertaisessa kehyksessä toistuvat polvekeraidat ja noppaketju.

UURAINEN

Ryijyssä on kuvattu kustavilaiselle kaudelle tyypillisten ruusukankaiden raitoja jäljittelevä kukkapylväsrivistö, jonka alkuperä on lähes tunnistamaton voimakkaan geometrisen tyyliin vuoksi. Alkuperäinen malli on vuodelta 1798.

UUSIMAA

Ryijyn esikuva on vuodelta 1806. Ryijyn kuvio muodostuu vinoruutuisen pintaornamentin sisällä olevista ristikuvioista ja kehysten salmiakki-ruudutuksesta. Keskusneliön kuviointi muistuttaa kalaverkkoa.

UUSIMAA IV • *Nyland IV* • Uusimaa IV

76 x 100 cm

125 x 165 cm

VESILAHTI XLVIIa • *Vesilax XLVIIa* • Vesilahti XLVIIa
125 x 160 cm

URJALA XLVI • *Urdiala XLVI* • Urjala XLVI
125 x 165 cm

KUTOJA PIRKKO SILLFORS (1932–)

Kutoja Pirkko Sillforsin työ Suomen Käsityön Ystävissä alkoi 17-vuotiaana vuonna 1949 ja päättyi 42 työvuoden jälkeen 1991. Pirkko Sillfors kutoi taideteoksia yhteistyössä taiteilijoiden kanssa. Työ oli kiehtovaa mutta vaativaa, sillä pitkinä työpäivinä kovat loimilangat hiersivät sormet verille, eikä suojakäsineitä käytetty, sillä tuolloin oltiin sitä mieltä, että kutojan täytyy tuntea työnsä sormenpäissään.

SAARIJÄRVI XXVIII • *Saarijärvi XXVIII* • Saarijärvi XXVII
125 x 160 cm

TAITEILIJA TOINI NYSTRÖM (1887–1964)

Taiteilija Toini Nyström aloitti työnsä Suomen Käsityön Ystävissä Suomen itsenäistymisen vuonna 1917. Hänen työnsä päättyi vasta 47 vuotta myöhemmin. Arkistossa on säilynyt Toini Nyströmin piirtämiä malleja yli 400. Suomen Käsityön Ystävät oli kuin toinen koti ja elämän sisältö hienotunteiselle ja perheettömälle Toini Nyströmille. Hän ei uskonut astmansa pahentuvan työnteosta tekstiilien parissa ja hän siirtyi eläkkeelle vasta 77-vuotiaana, jonka jälkeen hän muutti Ikaalisiin Elvi-sisarensa luo.

KÖYLIÖ • Kjulo • Köyliö
45 x 55 cm

PORVOO-VIIRIKUKKO • Borgå-Vädertupp •
Porvoo-Viirikukko
45 x 55 cm

PÄLKÄNE • *Pälkäne* • Pälkäne
45 x 55 cm

PIENET KANSANOMAISET RYIJYT:
KÖYLIÖ, PORVOON VIIRIKUKKO JA PÄLKÄNE

Risti on yksi ryijyjen vanhimmista kuvioaiheista ja sitä esiintyi erityisesti Etelä-Hämeessä. Tiimalasi ja geometriset kuviot olivat ensimmäisille kansanomaisille ryijyille tyypillisiä kuvioaiheita. Tulppaanista tuli suosittu kuvioaihe ulkomaisten mallikirjojen vaikutuksesta.

JUGENDRYIJYT

RUUSU • Rosen • Rose
Eliel Saarinen, 1900-l alku/-t *början*/early 1900s

RYIJYSTÄ TAIDETEKSTIILI - JUGENDRYIJYN KUKOISTUS 1900-LUVUN ALUSSA

Kyllästyminen 1800-luvun vanhojen tyylien kopiointiin, koristeellisuuteen ja epäkäytännöllisyyteen synnytti uuden tyyliuudoksen. Jugend tai kansainvälisemmin Art Nouveau -tyylinä tunnettu suuntaus mullisti tyyli-ihanteet tuoreudellaan ja rohkeudellaan. Ryijystä tuli osa sisustusta, jonka usein suunnittelivat rakennuksen piirtäneet arkkitehdit, mm. Armas Lindgren ja Eliel Saarinen. Ryijyjen mallit olivat taidokkaita ja ne nostivat suomalaisen suunnittelun kansainväliselle tasolle. Yksi tunnetuimmista ryijyistämme, Akseli Gallen-Kallelan Liekki valmistui Pariisin maailmannäyttelyyn vuonna 1900. Liekki-ryijy on edelleen, yli sadan vuoden jälkeen yksi Suomen Käsityön Ystävien kaikkien aikojen rakastetuimpia malleja. 1980-luvulla Liekki-ryijy otettiin sinisenä ja punaisena versiona uudelleen mallistoon.

NOSTALGIAA

Moni vuosisadan vaihteen taiteilija kiinnostui tekstiilitaiteesta. Modernin, jatkuvasti uudistuvan malliston rinnalla jugendin ryijy- ja kirjontamallien suosio on jälleen kasvamassa. Muitakin jo lähes unohtuneita jugend-malleja on palautettu mallistoon. Kestosuosikkeihin, yleisön edelleen rakastamiin ryijyihin kuuluvat mm. Väinö Blomstedtin Punanen-ryijy ja Eliel Saarisen Ruusu-ryijy.

LIEKKI PUNAINEN •

Flamman röd •

Flame red

Akseli Gallen-Kallela, 1900

125 x 205 cm

LIEKKI SININEN REUNATON •

Flamman blå utan bård •

Flame blue without border

Akseli Gallen-Kallela, 1900

145 x 200 cm

LIEKKI SININEN REUNALLINEN • *Flamman blå med bård* • Flame blue with border
 Akseli Gallen-Kallela, 1900
 145 x 190 cm

AKSELI GALLEN-KALLELA (1865–1931)

Jo nuorena miehenä Akseli Gallen-Kallela keräsi kokoelman vanhoja talonpoikaisryijyjä. Hän otti ryijyt myös mukaansa lähtiessään opiskelemaan Pariisiin. Gallen-Kallelle ryijyt olivat suorastaan intohimo. Penkkiryijyt, jotka toimivat usein teosten taustoina, kuuluivat Gallen-Kallelan ateljeen sisustukseen. Myöhemmin ryijyt koristivat Kalelan sisäparvekkeen kaiteita samaan tapaan kuin niitä pidettiin keskiajan linnoissa. Vuonna 1900 Gallen-Kallela suunnittelei Iris-huoneen Pariisin maailmannäyttelyyn. Paviljongissa esiteltiin eräs Suomen taideteollisuuden kansallisista symboleista, ajattoman moderni Liekki-ryijy sekä suurempi versio Kullero-ryijystä. Molemmat ryijyt ovat edelleen Suomen Käsityön Ystävien mallistossa.

KULLERO • *Kullero* • Kullero
Akseli Gallen-Kallela, 1900
76 x 175 cm

PUNANEN • Röd • Red

Väinö Blomstedt, 1900-l alku/-t *början*/early 1900s

125 x 200 cm

SUDET • *Vargar* • Wolves
Hilja Sjöblom, 1900-l alku/-t *början*/early 1900s
125 x 185 cm

HEVOSET • *Hästar* • Horses
Väinö Blomstedt, 1907
145 x 240 cm

KOTKAT • Örnar • Eagles
 Emma Saltzman, 1900-l alku/-t början/early 1900s
 125 x 220 cm

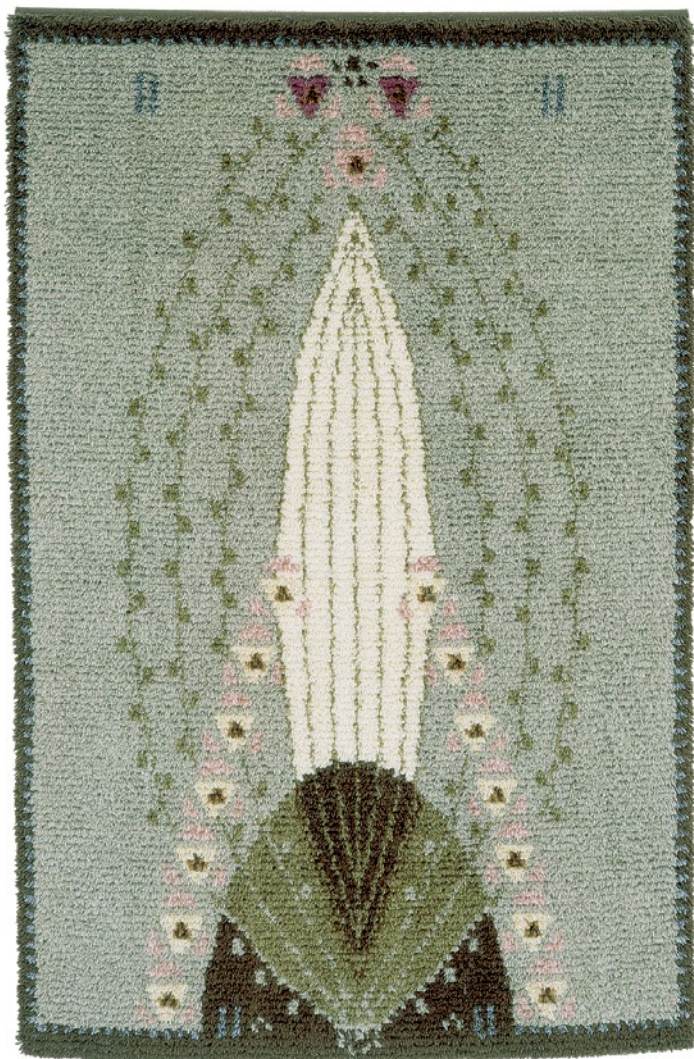
KUUSILINNUT • *Granfåglar* • Spruce Birds
Lina Palmgren, 1900-l alku/-t början/early 1900s
145x125 cm

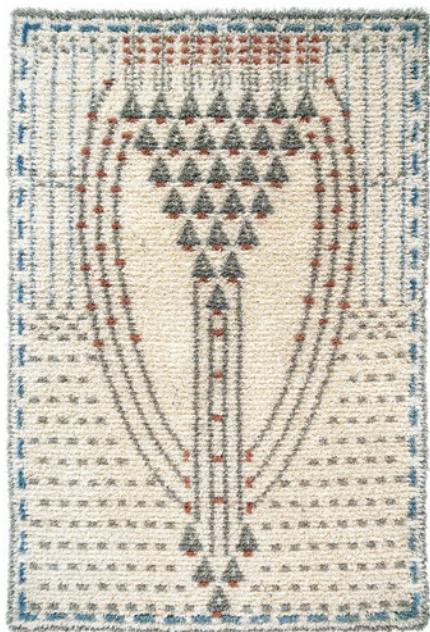
ELIEL SAARINEN (1873–1950)

Suomen kuuluisimpiin arkkitehteihin lukeutuva Eliel Saarinen suunnitteli myös sisustuskokonaisuuksia. Saarinen suunnitteli Suomen Käsityön Ystävien vuoden 1904 juhlanäyttelyyn Ruusu-sarjan johon kuuluu kirjottuja tekstiilejä sekä ryijy. Helsingin Ylioppilastalolla joulukuussa vuonna 1904 Suomen Käsityön ystävien 25-vuotisjuhlanäyttelyssä esiteltiin Eliel Saarisen ”budoaarin” eli naisen huoneen kokonaissisustus.

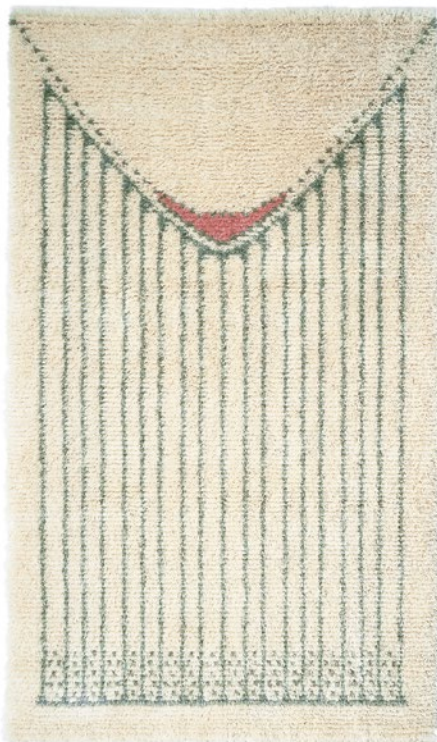
Edelleen, yli sata vuotta myöhemmin Ruusu-sarjan tekstiilit ovat tyylikkäitä ja herkkiä kodin kaunistajia. Ruusu-ryijy on vuosikymmenten ajan kuulunut ryijyjen eliittiin ja on myös suosittu vihkiryijy.

RUUSU • *Rosen* • Rose
Eliel Saarinen, 1904
125 x 185 cm

EVA • *Eva* • Eva
Eva Mannerheim-Sparre, 1908
110 x 160 cm

HUNTU • *Slöjan* • Veil
Eva Mannerheim-Sparre, 1906
125 x 210 cm

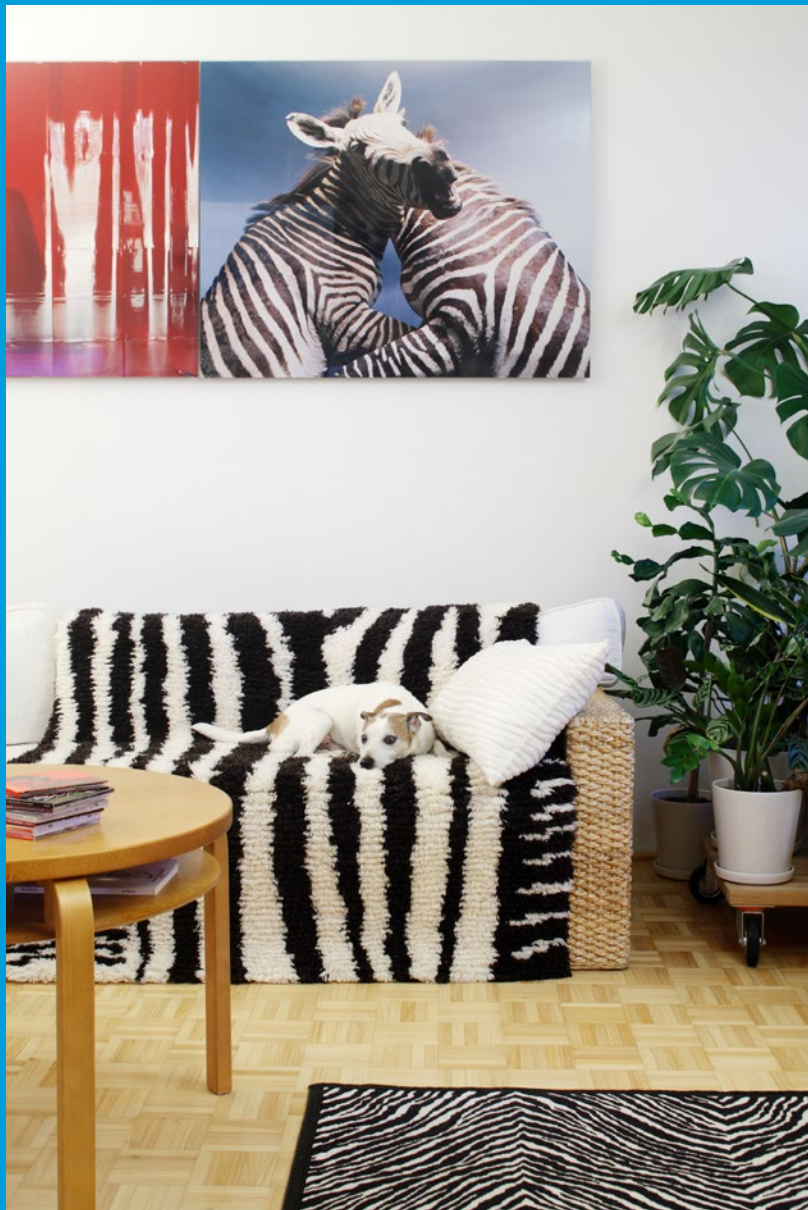

NUOREN TYTÖN RYIJY •
Ung kvinnas rya •
 Young Maiden's Ryijy
 Eva Mannerheim-Sparre,
 1900-l alku/-t början/early 1900s
 110 x 225 cm

KÄPY • *Kotten* • Pine Cone
 Emma Saltzman,
 1900-l alku/-t början/early 1900s
 125 x 185 cm

MODERNIT RYIJYT

ZEEBRA • Zeebra • Zeebra
Eva Brummer, 1950

DESIGNRYIJYN SYNTY

Kansallisaarteeseen asemaan ryijy nousi 1900-luvun alkupuolella ja samaan aikaan otettiin ensiaskeleet taideryijyjien suuntaan, jolloin suomalainen moderni ryijy tuli tunnetuksi myös ulkomailla. 1920-luvulta alkaen Suomen Käsityön Ystävät alkoi järjestää ryijyjien suunnittelukilpailuja täydentääkseen mallistoa moderneilla sisustusryijyillä. Kilpailut nostivat esiin uuden suunnittelijasukupolven. Taiteilija Impi Sotavalta oli 1920-30-luvuilla yksi menestyneimmistä ja tunnetuimmista ryijysuunnittelijoistamme.

Seinäryijyistä tuli 1930-luvun kuluessa olennainen osa suomalaisen kodin sisustusta. Ryijy ripustettiin seinällä niin maaseudun tuvissa ja kamareissa kuin kaupunkilaisten olohuoneissa. Kaupunkiasuntojen ollessa ahtaita kävi ryijyjien kutominen kangaspuissa mahdottomaksi. Rinnakkaiseksi tekniikaksi nousi ryijyn ompelu pohjakankaalle.

1930-luvun puolessa välissä ryijyn lyyrinen ilme ei enää tyydyttänyt taiteijoita, ryijy oli muuttumassa. Uranuurtajana pidetään Eva Brummeria, joka halusi panostaa tunnetta ja herkkyyttä ilmaisevaan kuviointiin. Brummerin ryijyissä vaihtelivat selkeät kuviot ja liukuvat väripinnat häipyvine värirajoineen.

Valööriryijyn kultakausi oli 1940-50-luvuilla. Toinen suomalaisen designryijyn arvostettu mestari Uhra Simberg-Ehrström loi uransa alussa ryijyjä, joiden tunnelma oli runollinen ja unenomainen. Vähitellen hän löysi lähes abstraktin, laajoihin värikylläisiin pintoihin perustuvan tyylilajinsa. Hänen ryijyinsä koostuivat jopa satoja sävyjä sisältävistä väripinnoista. Muihin saman ajan uusiin suunnittelijoihin kuului mm. Kirsti Ilvessalo, jonka Palokärki-ryijy on yksi suomalaisen muotoilun klassikoista.

KANSAINVÄLISIÄ PALKINTOJA

1950-luvulla syntyi yksilöllinen designryijy suomalaisen tekstiiliteollisuuden eläessä nousukauttaan. Ryijysuunnittelijoiden kärkinimet esittäytyivät ulkomaisissa museoissa ja taiteilijoita palkittiin kansainvälisissä taideteollisuusnäyttelyissä. Milanon Triennalessa vuonna 1951 palkittiin kaikki kuusi ryijyjä, jotka Suomen Käsityön Ystävät oli sinne lähettänyt.

1960-luvulla ryijyn menestys jatkui. Ritva Puotilan Zeus-ryijy voitti Milanon Triennalessa ensimmäisen palkinnon vuonna 1960. Kaikkiaan Ritva Puotila suunnitteli Suomen Käsityön Ystäville 70 ryijymallia. Upeita designryijyjä suunnittelivat myös Lea Eskola, Norma Heimola ja Leena-Kaisa Halme.

RYIJYSTÄ SISUSTUSTAIDETTA

1900-luvun lopulla alkoi uusi vaihe ryijyn historiassa. Perinteisen kokoinen seinä- tai lattiaryijy ei ollut enää muodissa. Pieni oli kaunista, mikä näkyi Suomen Käsityön Ystävien kilpailun tuloksissa jo vuonna 1992 ja voimistui vuosisadan loppua kohti. Ryijyjien koko pieneni ja värit muuttuivat entistä kirkkaammiksi. Muotiin tulivat selkeästi rajatut muodot ja luontoaiheet. Mukana oli myös leikkimielttä. Esiin astui nuori suunnittelijapolvi: Sirkka Könönen, Rajja Rastas, Jukka Vesterinen, Heli Tuori-Luutonen ja Nina Nisonen. Heidän mallinsa levisivät satoina Suomen Käsityön Ystävien tarvikepaketteina – käsin tekemisen perinne eli edelleen vahvasti.

KISSAT • Katter • Cats
Toini Nyström, 1929
60 x 67 cm

HIRVET • Älgar • Elks
Impi Sotavalta, 1928
110 x 160 cm

HILLASUO • *Hjortronträsket* • Cloudberry Marsh
Impi Sotavalta, 1934
145 x 80 cm

SINAPINSIEMEN • *Senapsfrö* • Mustard Seed
Impi Sotavalta, 1930-luku/-tal/s
125 x 66 cm

HYVÄ PAIMEN • *Den gode herden* • The Good Shepard
 Toini Nyström, 1930-luku/-tal/s
 125 x 165 cm

LEHTI • *Löv* • Leaf
Eva Brummer, 1931
60 x 60 cm

TALOJA • *Hus* • Houses
Toini Nyström,
1930-luku/-tal/s
60 x 57 cm

KOTIHYVÄ • *Hemtrevnad* •
Homegood
Ilona Jalava,
1930-luku/-tal/s
60 x 63 cm

KONTIO • *Björnen* • Bear
Ilona Jalava, 1930-luku/-tal/s
45 x 205 cm

MERI • *Havet* • Sea
Toini Nyström, 1930-luku/-tal/s
110 x 145 cm

TIMO SARPANEVA (1926–2006)

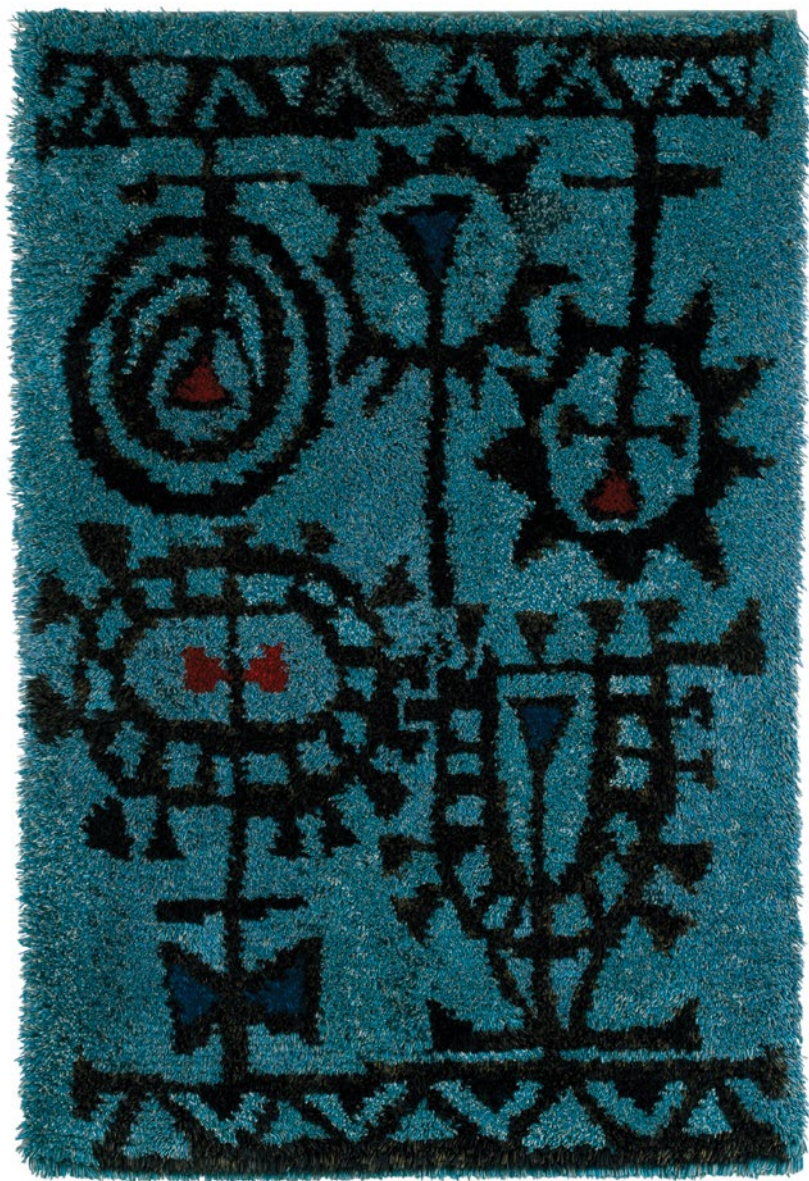
Timo Sarpaneva on kansainvälisesti arvostetuimpia suomalaisia muotoilijoita. Sarpaneva oli viimeinen kultakauden suurista muotoilijoista, erityisen tunnetuksi hän tuli lasimuotoilijana. Timo Sarpaneva suunnitteli myös ryijyjä päämääränään tavoittaa jotain ikivanhan vernerijyn ominaisuuksista, joita olivat taljamaisuus, karheus ja turvallisen tuntuinen lämpö yhdistettynä karuun ja rehtiin väriskaalaan. Upea Sysimiilu-ryijy kudottiin Suomen Taide-teollisuusyhdistyksen juhlanäyttelyyn, joka järjestettiin Taidehallissa 1949. Ryijysuunnittelun ohella Sarpaneva edisti suomalaisen taideryijyn asiaa. Näyttelysuunnittelijana toimiessaan hän valitsi Suomen Käsityön Ystävien ryijyjä merkitäviin taideteollisuusnäyttelyihin.

SYSIMIILU • *Sysimiilu* • Sysimiilu

Timo Sarpaneva, 1949

110 x 150 cm

125 x 170 cm

EVA BRUMMER (1901–2007)

Eva Brummer on suomalaisen ryijyn uudistaja. Brummer kehitti 1930-luvulla ryijyn valmistusprosessia työskentelemällä kutojan kanssa tiiviissä yhteistyössä. Halu siirtyä tarkoista ja rajoittavista ruutupiirroksista ryijyn vesiväri-luonnoksiin synnytti taiteilijan ja kutojan välille uudenlaisen suhteen, jota Brummer on verrannut äidin ja kättilön suhteeseen. Teoksen äiti on edelleen luonnoksen tehnyt ja työn etenemiseen osallistuva taiteilija, mutta kutojan rooli on myös tärkeä. Ruutupiirroksista luopuminen, eriväristen nukkalankojen sekoittaminen ja nukkalankojen päiden rikkominen olivat kaikki Eva Brummerin kehittämiä uudistuksia. Brummer suunnitteli ryijymalleja Suomen Käsityön Ystäville lähes 50 vuoden ajan. Hänen ryijyinsä saivat runsaasti kansainvälistä tunnustusta. Eva Brummerin uran huippuvuodet osuivat 1950-luvulle. Brummerin ansiosta tekstiilitaide lähestyi maalaustaidetta. Brummerin tekstiilitaide onkin nähtävä impressionistisena, ja myöhemmin konstruktivistisena, kuvataiteen yhtenä muotona maalauksen ja grafikan rinnalla. Brummer kuvaa työskentelytapaansa vaistonvaraiseksi: "...Alkaessani luonnoksen vesiväreillä en koskaan tiedä, mitä työstä syntyy, en ole edes ajatellut väriä. Tämä tuntuu tuskalliselta, syntyy paljon kuolleita tekeleitä, kunnes vihdoinkin huomaan, että työ elää. Olen poiminut alitajunnastani jonkin, joskus hyvin kaukaisinkin tunnelman paperille."

ZEEBRA • Zeebra • Zeebra

Eva Brummer, 1950

125 x 165 cm

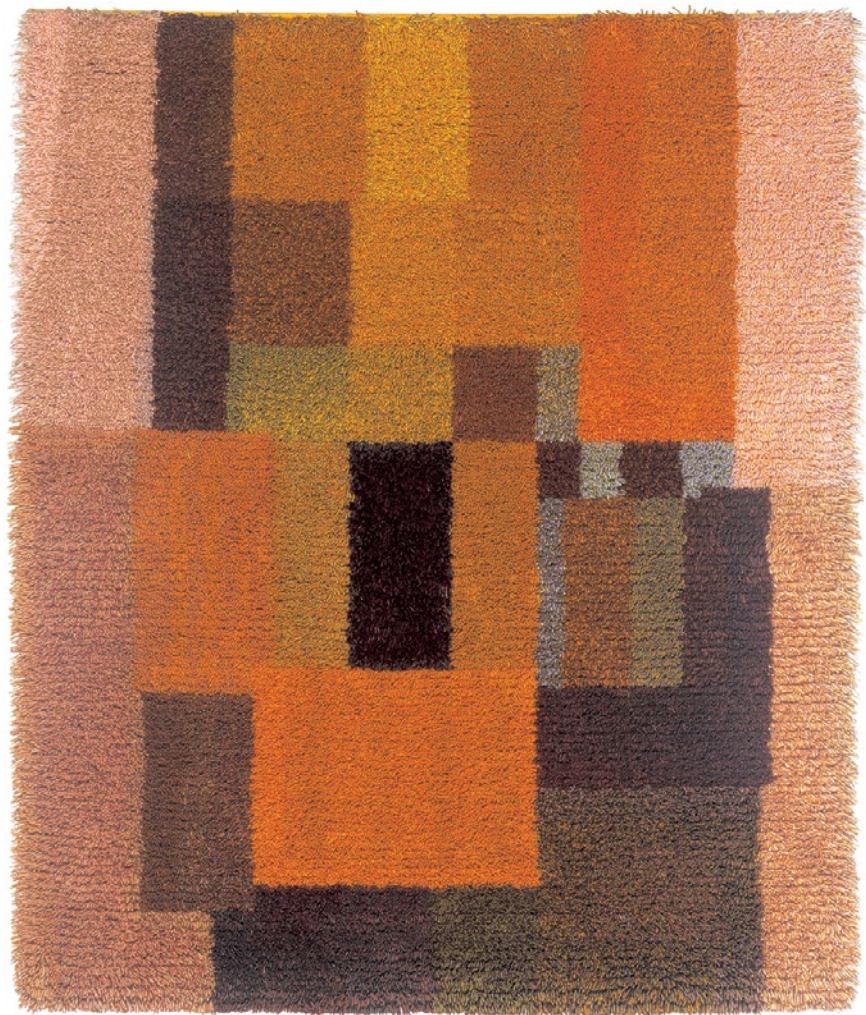
RITVA PUOTILA (1935–)

Tekstiilitaiteilija Ritva Puotila on luonut uransa ryijyjen ja tekstiilien, erityisesti pellavan ja paperinarun parissa. Suomen Käsityön Ystävät oli ensimmäinen toimeksiantaja hänen aloittaessaan freelancer-suunnittelijanuransa 1950-luvun lopussa. "Menin sydän pamppailen Suomen Käsityön Ystäviin. Lankavarasto oli mielestäni taivaallinen. Leikkasin vyyhdeistä ihania värimalleja värikarttaani varten. Tästä kuulin myöhemmin. Oltiin luultu varastossa olleen rottia. Siitä kuitenkin alkoi yli viisitoista vuotta kestänyt ryijykaus elämässäni. Tein ehkä sata ryijymallia vuosien 1958–1987 välillä ja jälkeenkin. " Ritva Puotilan ansiolistalta löytyvät muun muassa vuoden 1960 Milanon Triennaali -kultamitalin ohella valtion taide-teollisuuspalkinto 1981 ja opetusministeriön Suomi-palkinto vuodelta 1996, valinta Vuoden tekstiilitaiteilijaksi 2001, Kaj Frank 2000, Pro Finlandia 2003 ja Lapin yliopiston taiteen kunniatohtori 2004.

AMFORA 2000 • *Amfora 2000* • Amfora 2000

Ritva Puotila, 1968/2000

125 x 140 cm

SADE • *Regn* • Rain
Irja Leino, 1977
110 x 140 cm

TALVIUNINEN • *Vintersömrig* • In Hibernation
Irmelin Grönlund, 1974
76 x 110 cm
110 x 145 cm
125 x 165 cm

PALOKÄRKI • *Spillkråka* • Black Woodpecker
Kirsti Ilvessalo, 1952
125 x 165 cm

SEINÄRUUSU • Vägros • Wallrose
Elina Aalto, 2008

RYIJY 2000-LUVULLA

Mielenkiinto kansanperinnettä ja kulttuuria kohtaan on näkynyt kansainvälisissä trendeissä jo jonkin aikaa. Omat juuret ja oma kulttuuri ovat alkaneet kiinnostaa uudelleen myös suurta yleisöä. Käsityön ja käsityötaiteen ymmärretään tarjoavan ihmisille elämyksiä ja mahdollisuuksia itsensä toteuttamiseen. Myös arvostus käsityöammatteja kohtaan on selkeässä kasvussa. Verkkaiset työskentelytavat ja hitaus vetävät puoleensa ihmisiä kiireisen elämäntavan vastapainona. Taidetekstiilien suosio kasvaa edelleen, siitä kertovat myös uusimmat kansainväliset ja kotimaiset trendiennusteet.

Eliel Saarisen sanoin: "...kauneinta on suomalainen ryijy, jaloimissa silkinhohtoissa väreissä, jonka kuteissa on rakkaus, ystävyys, ymmärrys, nerous, työnilo, huumori, iloinen mieli ja korkealle kehittyneen ihmisyyden loisto".

IDÄN PUUTARHA • *Österlandets trädgård* • Oriental Garden

Nina Nisonen, 2006

60 x 120 cm

PIENI PUUTARHA • *Liten trädgård* • Little Garden

Nina Nisonen, 2006

60 x 120 cm

SAHIBA • *Sahiba* • Sahiba
Nina Nisonen, 2006
60 x 120 cm

TALVIYÖ • *Vinternatt* • Winter Night
Nina Nisonen, 2006
60 x 120 cm

NINA NISONEN (1956–)

Nina Nisonen on eräs tämän hetken taitavimmista ryijysuunnittelijoista. Hän päätti jo lapsena tulla taiteilijaksi. Taideteollisen korkeakoulun ovet avautuivat hänelle poikkeuksellisesti jo kesken lukion. Nina Nisonen on toiminut Suomen Käsityön Ystävien suunnittelijana 1980-luvulta alkaen. Hän on tunnettu myös julkisten tilojen teoksistaan, joissa hän on vapaasti saanut toteuttaa maalauksellisia ideoitaan. Nina sanoo: ”Parhaimmillaan luonnosten tekeminen on leikkiä väreillä ja muodoilla. Toivoisin pystyväni välittämään osan tästä ilosta itse valmiiseen teokseen. Haluan luoda moderneja ja ajattomia ryijyjä, joissa pelkistetty suunnittelu ja valo antavat tilaa materiaalille ja värille.”

HILLA • *Hjortron* • Cloudberry
Nina Nisonen, 2006
45 x 89 cm

ONNI • *Lyckan* • Happiness
Nina Nisonen, 2006
45 x 89 cm

YHDEKSÄN TARINAA • *Nio berättelser* • Nine Stories

Nina Nisonen, 1997

125 x 160 cm

KIERTORADAT I •
Omloppsbana I • Orbits I
Nina Nisonen, 2001
76 x 80 cm

PIENI AIKA I •
Liten tid I • Small Time I
Nina Nisonen, 2001
76 x 80 cm

PAINOVOIMA II •
Dragningskraft II • Gravity II
 Nina Nisonen, 2001
 76 x 80 cm

PAINOVOIMA I •
Dragningskraft I • Gravity I
 Nina Nisonen, 2001
 76 x 80 cm

MEDALJONKI • *Medalj* • Medallion

Nina Nisonen, 1994

145 x 65 cm

SEINÄRUUSU • *Väggros* • Wallrose
Elina Aalto, 2008
45 x 47 cm

RUBIINI • *Rubin* • Ruby
Ritva Puotila, 1994
76 x 180 cm

LUMIVUOKOT • Snöanemoner • Snow Anemones
Sirkka Könönen, 1996
125 x 95 cm

SIRKKA KÖNÖNEN (1947–)

Tekstiilitaiteilija Sirkka Könönen tunnetaan luontoaiheisista neuleistaan. Sirkka Könönen on siirtänyt neuleistaan tutun väri-ilottelun onnistuneesti ryijyteknikkaan. Suomen Käsityön Ystäville Könönen on suunnitellut lukuisia ryijymalleja. "Ryjyn suunnittelu on minulle eräänlaista matkantekoa. Suunnitellessani uutta ryijyä käyn läpi vanhoja luonnoksia ja luon uusia. Monet luonnoksista päätyvät roskiin, mutta vähitellen uusi malli muotoutuu. Salkoruusu syntyi eräänlaisena parodiana Akseli Gallen-Kallelan Liekki-ryijystä. Halusin suunnitella nykyaikaisen ryijyn vanhojen linjakkaiden ryijyen tapaan."

SALKORUUUSU • *Stockrosen* • Hollyhock
Sirkka Könönen, 2004
110 x 150 cm

SATUPURJEET • *Sagoseglen* • Fairy Tale Sails
Sirkka Könönen, 1992
110 x 150 cm

KETTUJEN LEIKKI • *Rävarnas lek* • Playful Foxes
Sirkka Könönen, 1999
76 x 200 cm

TÄHTIPOLKU • *Stjärnstigen* • Star Trail
 Sirkka Könönen, 1994
 125 x 135 cm

STREAM OF LOVE • *Stream of Love* • Stream of Love
Paola Suhonen, 2006
45 x 172 cm

PAOLA SUHONEN (1974–)

Paola Suhonen edustaa nuorta suunnittelijasukupolvea. Hänen töissään keskeisiä arvoja ovat eettisyys, ekologisuus ja kotimaisuus. Paola Suhonen on perustanut Ivana Helsinki tekstiilibrändin. Hänen suunnittelunsa on Fennofolk-tyyliä, jossa yhdistyvät slaavilaisuus ja skandinaavisuus. Paola Suhonen on harvinaisen monipuolinen muotisuunnittelija, joka ei ole tyytynyt vain yhteen materiaaliin. Paola on sanonut seuraavaa: "Kaikki suomalaiset klassikkomuotoilijat ovat uransa jossakin vaiheessa suunnitelleet ryijyn. Minä olen iloinen saatuani mahdollisuuden tehdä Stream of Loven."

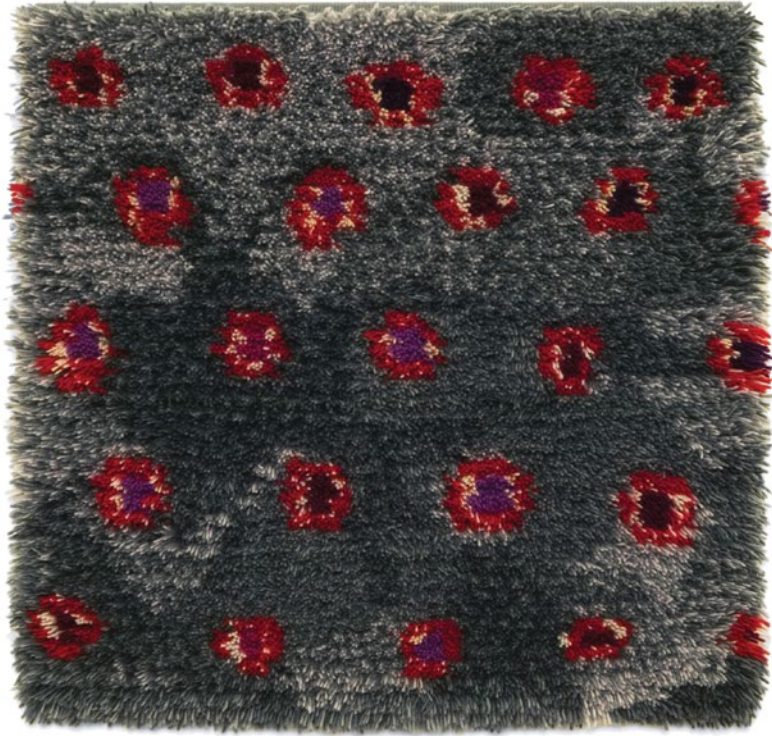

KESÄN ENNE: PERHONEN • *Sommartecken: Fjäril* • A Token of Summer: Butterfly
Tarja Pitkänen, 2006
60 x 64 cm vasen/oikea, vänster/höger, left/right

RUUSUNEN • *Rosig* • Rosy
Norma Heimola, 2008
45 x 48 cm

PUNAPUOLA • *Punapuola* • Punapuola
Katriina Leppänen, 2008
60 x 62 cm

KUUTAMOLILJA • *Månskensliljan* • Moonlight Lily
Johanna Suonpää, 2001
145 x 50 cm

PIHLAVA • *Pihlava* • Pihlava
Kaisa Karvonen, 2006
45 x 200 cm

VALOISA TULEVAISUUS •
Ljus framtid •
Bright Future
Saara Teerijoki, 2006
45 x 192 cm

AITTA • *Bod* • Granary
Johanna Rantala, 2006
45 x 195 cm

KUKKIVA MAA • *Ett blomstrande land* • Blossoming Earth

Hanna Tamminen, 1997

76 x 110 cm

110 x 160 cm

YÖLILJA • *Nattilja* • Night Lily
 Heli Tuori-Luutonen, 1992
 145 x 120 cm

MUISTO • *Minnet* • Memory
Kirsi Niinimäki, 1994
76 x 85 cm

SYYSPALETTI • *Höstfärger* • Autumn Palette
Raija Rastas, 1994
76 x 85 cm

KAUNIITA KAUPUNKIKUVIA: KOTIKULMA •
Vackra stadsbilder: Hemknuten •
 Beautiful cityscapes: Home Neighbourhood
 Hanna Kurkela, 2007
 45 x 198 cm

MESIHEINÄ • *Mjuktåtel* • Holcus
 Leena Halme, 2006
 60 x 167 cm

KRASSI • Krasse • Cress
Marja Palmujoki, 2002

KIRJONTAMALLIT JUGENDISTA NYKYPÄIVÄÄN

Mallistoomme on valittu kirjonnän helmiä eri aikakausilta. Kirjotuilla teks-
tiileillä voi vähällä mutta näkyvästi vaikuttaa kodin sisustukseen; kirjutut
kattaustekstiilit luovat juhlan tuntua arkeenkin, koristeelliset kirjutut
tyynyt ovat kuvioaiheiltaan lähes sadunomaisia. Suurin osa Suomen
Käsityön Ystävien kirjontatarvikepaketeista on miellyttävän kokoisia, mu-
kana kuljetettavia pikku käsitöitä. Osa malleista on yksinkertaisia aloitteli-
jallekin sopivia toteutettavia ja osa monimutkaisempia ja suuritöisempiä
malleja vaativampia haasteita haluavalle.

Suomen Käsityön Ystävien mallistossa on maamme kansainvälisesti
tunnetuimpien taiteilijoiden suunnittelemia, ajattoman kauniita kirjont-
ta- ja ristipistotyynyjä, pannunmyssyjä sekä kirjottuja kattausteks-tiilejä.
Suomessa voimissaan oleva hieno koruompelu- ja kirjontaperinne on
saanut vaikutteita sekä lännestä että idästä. Vanhimmat katalogin mallit
ovat kansanomaisia ristipistotöitä ja uusimmat raikkaasti nykypäivää.

Kirjontamalleja Suomen Käsityön Ystäville ovat suunnitelleet mm.
Eva Mannerheim-Sparre, Helene Schjerfbeck, Lina Palmgren, Väinö Blom-
stedt, Rut Bryk, Kaija Mustakallio, Timo Sarpaneva, Lea Eskola, Norma
Heimola, Tarja Pitkänen, Marja Palmujoki ja Katriina Leppänen.

RISTIPISTOTYÖNYT KANAVAKANKAALLE
KUDDAR MED KORSSTYGN PÅ STRAMALJ
PILLOWS WITH CROSS-STITCHING

RUUNUT • *Kronor* • Crown
Helene Schjerfbeck,
1900-l alku/-t *början*/early 1900s
52 x 63 cm

KUKKA • *Blomman* • Flower
Lina Palmgren,
1900-l alku/-t *början*/early 1900s
57 x 57 cm

JUOLUKKA • *Odon* • Bog Whortleberry
50 x 50 cm

KARPALO • *Tranbär* • Cranberry
50 x 50 cm

LAKKA • *Hjortron* • Cloudberry
50 x 50 cm

KATAJA • *En* • Juniper
50 x 50 cm

VILLAKANKAISET LAAKAKIRJONTATYNYT
BRODERADE KUDDAR I YLLE
EMBROIDERED WOOL PILLOWS

BUGATTI • *Bugatti* • Bugatti
Gunnel Gustafsson-Nyman, 1930-luku/-tal/s
40 x 40 cm

KUKKA • *Blomma* • Flower
Arnold Schalin, 1910-luku/-tal/s
40 x 40 cm

KETTU • *Räv* • Fox
Sirkka Könönen, 2002
40 x 40 cm

TÄHTIPOLKU • *Stjärnstig* • Star Trail
Sirkka Könönen, 2001
47 x 47 cm

JOULUKIRKKOON • *Till Julkyrkan* •
To the Christmas Mass
Kaija Mustakallio, 1946
40 x 40 cm

KESÄLAITUMELLA • *Sommarbete* •
In the Summertime
Kaija Mustakallio, 1946
40 x 40 cm

LAPIN LAUMAT • *Lapplands hjordar* •
Herds of Lapland
Timo Sarpaneva, 1950-luku/-tal/s
40 x 40 cm

VARIS JA LYHDE • *Kråka och kärve* •
Crow and Sheaf
Kaija Mustakallio, 1946
40 x 40 cm

VILLAKANKAISET LAAKAKIRJONTATYNYNT
BRODERADE KUDDAR I YLLE
EMBROIDERED WOOL PILLOWS

SAMETTILINTU • *Sammetsfågel* • Velvet Bird
Norma Heimola, 1967
35 x 45 cm

ONNELLISET • *De lyckliga* • The Happy Ones
Norma Heimola, 2001
47 x 47 cm

TUULIVALSSI • *Vindvals* • Wind Waltz
Norma Heimola, 2001
40 x 40 cm

SUDENKORENTO • *Trollslända* • Dragonfly
Väinö Blomstedt,
1900-luvun alku/-t början/early 1900s
40 x 50 cm

RUT BRYK (1916–1999)

Rut Bryk tunnetaan ensisijaisesti yhtenä maamme arvostetuimmista keramiikkataiteilijoista. Monia materiaaleja hallitsevana taiteilijana Bryk ylitti teoksineen vaivattomasti taiteen ja teollisuuden rajan. Hän kokeili kykyjään myös suunnittelemalla ryijy- ja tyynymalleja Suomen Käsityön Ystäville. Bryk loi oman naivistisen runollisen kuvamaailmansa, jossa on nähty viitteitä sekä renessanssin italialaisiin mestareihin, 1900-luvun alun kubisteihin että Marc Chagallin surrealistisiin mielenmaisemiin. Brykiä oli mahdotonta saada selittämään teoksiaan. Hän tapasi vastata kyselijöille: "En osaa selittää töitäni, ne ovat riippumattomia minusta."

HEINIÄ • Hö • Leaves of Grass
Rut Bryk, 1940-luku/-tal/s
40 x 40 cm

LINTU SININEN • Fågel Blå • Blue Bird
Rut Bryk, 1940-luku/-tal/s
40 x 40 cm

VILLAKANKAISET LAAKAKIRJONTATYYNYT
BRODERADE KUDDAR I YLLE
EMBROIDERED WOOL PILLOWS

UNIKUKKA • Sömnblomma • Dream Flower
Maisa Kaarna, 1960-luku/-tal/s
40 x 40 cm

KEVÄT, KESÄ, SYKSY (2001) • Vår, Sommar, Höst • Autumn, Spring and Summer
Kirsi Niinimäki, 2001
tyyny/kudde/pillow
47 x 47 cm
huopa /pläd/blanket
106 x 150 cm

VILLA/PELLAVAKANKAISET LAAKAKIRJONTATYNYT
BRODERADE KUDDAR I YLLE/LINNE
EMBROIDERED WOOL/LINEN PILLOWS

RUUSU • *Rosen* • Rose
Eliel Saarinen, 1904
50 x 40 cm villa/ylle/wool
42 x 32 cm pellava/linne/linen

KESÄN KUKKIA • *Sommarens blommor* •
Summer Flowers
Sirkka Ilvo, 1995
40 x 40 cm villa/ylle/wool
40 x 40 cm pellava/linne/linen

VIRNA • *Vicker* • Tare
Tarja Pltkänen, 1998
40 x 40 cm villa/ylle/wool
40 x 40 cm pellava/linne/linen

SINILEHTI • *Förgätmigej* • Blue Leaf
Ellinor Ivalo, 1907
42 x 32 cm villa/ylle/wool
42 x 32 cm pellava/linne/linen

VILLA/PELLAVAKANKAISET LAAKAKIRJONTATYNYT
BRODERADE KUDDAR I YLLE/LINNE
EMBROIDERED WOOL/LINEN PILLOWS

LUMME • *Vit näckros* • Waterlily
Sirkka Ilvo, 1994
40 x 40 cm villa/ylle/wool
40 x 40 cm pellava/linne/linen

PERHOSTANSSI • *Fjärilsdansen* • Butterfly Dance
Emma Saltzman, 1907
40 x 40 cm villa/ylle/wool
40 x 40 cm pellava/linne/linen

KUKKASEPPELE • *Blomsterkrans* • Garland
Liina Palmgren, 1908
40 x 40 cm villa/ylle/wool
40 x 40 cm pellava/linne/linen

PELLAVAKANKAISET LAAKAKIRJONTATYNYT
 BRODERADE KUDDAR I LINNE
 EMBROIDERED LINEN PILLOWS

RUUSU • *Rosen* • Rose
 Eliel Saarinen, 1904

pöytäliina/*bordduk*/tablecloth
 120 x 120 cm
 pikkuliina/*liten bordduk*/small tablecloth
 60 x 60 cm
 lautasliina/*servett*/napkin
 50 x 50 cm
 tyyny/*kudde*/pillow
 42 x 32 cm
 verhopari/*gardinpar*/curtains (a pair)
 85 x 250 cm

PERHOSTANSSI • *Fjärilsdansen* • Butterfly Dance
 Emma Saltzman, 1907

pöytäliina/*bordduk*/tablecloth
 170 x 250 cm
 pikkuliina/*liten bordduk*/small tablecloth
 80 x 80 cm
 lautasliina/*servett*/napkin
 50 x 50 cm
 tyyny/*kudde*/pillow
 40 x 40 cm

LAAKAKIRJONTAMALLIT PELLAVAKANKAALLE

BRODERI PÅ LINNE

EMBROIDERIES ON LINEN

PIKKULIINASARJA / *Små dukar* / Small Linens
Lina Palmgren, 1900-l alku/-t *början* / early 1900s

HARAKANKELLO • *Ängsblomma* •
Spreading Bellflower
jälkiruokaliina / *dessert servett* / dessert napkin
25 x 25 cm

KARHUNKÖYNNÖS • *Snårvinda* •
Morning Glory
jälkiruokaliina / *dessert servett* / dessert napkin
25 x 25 cm

KURJENPOLVI • *Midsommarblomster* •
Cranesbill
jälkiruokaliina / *dessert servett* / dessert napkin
25 x 25 cm

NIITTYLEINIKKI • *Smörblomma* •
Meadow Buttercup
jälkiruokaliina/*dessert servett*/dessert napkin
25 x 25 cm

TÄHTISILMÄ • *Stjärnöga* •
Blue-eyed Daisy
jälkiruokaliina/*dessert servett*/dessert napkin
25 x 25 cm

VANAMO • *Linnea* •
Twinflower
jälkiruokaliina/*dessert servett*/dessert napkin
25 x 25 cm

LAAKAKIRJONTAMALLIT PELLAVAKANKAALLE
BRODERI PÅ LINNE
EMBROIDERIES ON LINEN

KORTE • *Fräken* • Horsetail
Aino Keinänen, 1907

pikkuliina/*liten bordduk*/small tablecloth
75 x 75 cm
kaitaliina/*bordslöpare*/linen runner
30 x 70 cm

VIRNA • Vicker • Tare
Tarja Pitkänen, 1998

pöytäliina/*bordduk*/tablecloth
170 x 250 cm
pikkuliina/*liten bordduk*/small tablecloth
80 x 80 cm
kaitaliina/*bordslöpare*/linen runner
20 x 190 cm
lautasliina/*servett*/napkin
50 x 50 cm
tyyny/*kudde*/pillow
40 x 45 cm

KRASSI • Krass • Kress
Marja Palmujoki, 2002

pöytäliina/*bordduk*/tablecloth
100 x 100 cm
lautasliina/*servett*/napkin
50 x 50 cm
kaitaliina/*bordslöpare*/linen runner
44 x 165 cm
pannumyssy/*tehuva*/tea cosy
35 x 30 cm

LAAKAKIRJONTAMALLIT PELLAVAKANKAALLE
BRODERI PÅ LINNE
EMBROIDERIES ON LINEN

MANSIKKA • Jordgubbe • Strawberry
SKY, 2006

pikkuliina/*liten bordduk*/small tablecloth

40 x 40 cm

pikkuliina/*liten bordduk*/small tablecloth

90 x 90 cm

kaitaliina/*bordslöpare*/linen runner

40 x 130 cm

KUKKATARHA • *Blomsterträdgård* •
 Flower Garden
 Helena Vilenius, 1904

kaitaliina/*bordslöpare*/linen runner
 40 x 140 cm
 lautasliina/*servett*/napkin
 50 x 50 cm

RUISKAUNOKKI • *Blåklint* •
 Bachelor's Button
 Helena Vilenius, 1904

kaitaliina/*bordslöpare*/linen runner
 40 x 140 cm
 lautasliina/*servett*/napkin
 50 x 50 cm

LAAKAKIRJONTAMALLIT PELLAVAKANKAALLE
BRODERI PÅ LINNE
EMBROIDERIES ON LINEN

LILJA • *Lilja* • Lily
Tarja Pitkänen, 2000

pöytäliina/*bordduk*/tablecloth
170 x 250 cm
pikkuliina/*liten bordduk*/small tablecloth
80 x 80 cm
kaitaliina/*bordslöpare*/linen runner
20 x 190 cm
lautasliina/*servett*/napkin
50 x 50 cm
tyyny/*kudde*/pillow
45 x 40 cm

TÄHTITALVIKKI • *Ögonpyrola* •
One-Flowered Wintergreen
Lina Palmgren, 1907

pikkuliina/*liten bordduk*/small tablecloth
80 x 80 cm
kaitaliina/*bordslöpare*/linen runner
30 x 85 cm

LUMME • *Vit näckros* • Waterlily
Sirkka Ilvo, 1994

pöytäliina/*bordduk*/tablecloth

170 x 250 cm

pikkuliina/*liten bordduk*/small tablecloth

80 x 80 cm

lautasliina/*servett*/napkin

50 x 50 cm

tyyny/*kudde*/pillow

40 x 40 cm

verhopari/*gardinpar*/curtains (a pair)

85 x 250 cm

LAAKAKIRJONTAMALLIT PELLAVAKANKAALLE
BRODERI PÅ LINNE
EMBROIDERIES ON LINEN

RUUSU • Rosen • Rose
Eva Mannerheim-Sparre, 1906

pöytäliina/*bordduk*/tablecloth
170 x 250 cm
lautasliina/*servett*/napkin
50 x 50 cm

KÄPY • Kotten • Pine Cone
Emma Saltzman, 1908

pöytäliina/bordduk/tablecloth
100 x 100 cm

KASTETILAISUUTEEN
DOPET
CHRISTENING

KASTEELLA

Kastemekon malli tulee keskiajalla muodissa olleesta uusklassisesta naisen puvusta. Usein perintönä suvussa kulkeneeseen kastemekkoon liittyy tunnelatausta ja muistoja. Tarja Pitkänen on suunnitellut Suomen Käsityön Ystäville sarjan kastetekstiilejä, jotka juhlistavat perheessä uuden elämän alkua ja luovat muistoja käyttäjistään tuleville polville.

KASTEELLA LAAKAKIRJONTAMALLIT PELLAVA- JA VILLAKANKAALLE

Dopet – broderi på linne och ylle

Christening – embroideries on linen and wool

Tarja Pitkänen, 2001

kasteliina/dopduk/christening towel

35 x 35 cm

kasteliina muurahaisenpolulla/dopduk med driven hålsöm/christening towel with perle edge

35 x 35 cm

kastehuopa/dopfilt/christening blanket

70 x 106 cm

kastetyyny/dopkudde/christening pillow

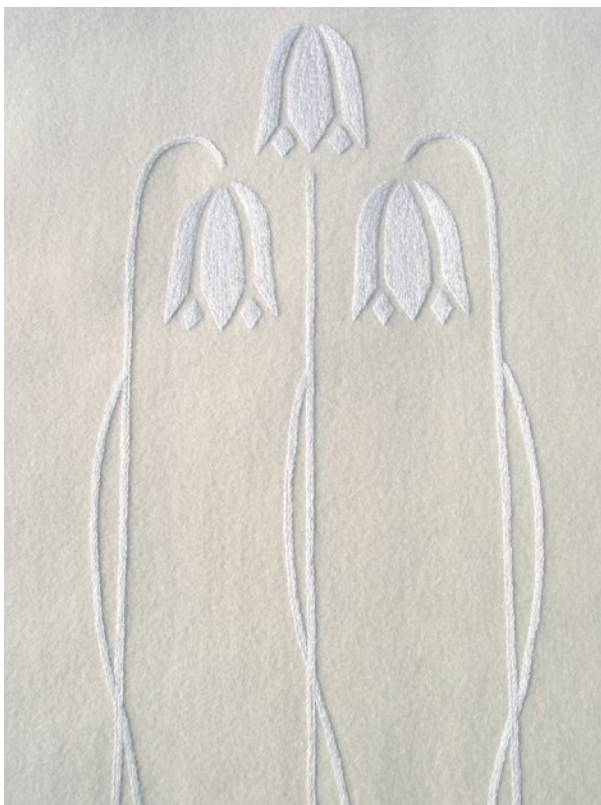
40 x 30 cm

kastetyyny muurahaisenpolulla/dopkudde med driven hålsöm/christening pillow with perle edge

40 x 30 cm

kastemekko/dopklänning/christening gown

SIUNAUSTILAISUUTEEN
BEGRAVNING
FUNERAL

ARKKUPEITE • *Kistduk* • Coffin cover

Raija Rastas, 2005

285 x 135 cm

arkkupeitteen suojaliinat 2 kpl/*skydd dukar 2 stycken*/
removable covers 2 pieces
à 82 x 40 cm

FINSKA HANDARBETETS VÄNNER 130 ÅR AV INHEMSK KONSTTEXTIL

Finska Handarbetets Vänner är ett av vårt lands äldsta företag inom designbranschen. Företaget grundades 1879 av konstnären Fanny Churberg. Det nystartade föreningsens väsentliga mål var att samla folkliga textilier och tillämpa mallar av dessa på nya användningsområden. Även bortglömda textiltraditioner ville man väcka till liv. I grunden fanns även föresatsen att höja den vanliga medborgarens nationella medvetenhet, genom att skapa en självständig finsk stil.

Finska Handarbetets Vännerns huvudsakliga produkt är ryan. Ryan berättar om vår förankring i Norden. Norges "rye" och den svenska ryan kan spåras tillbaka till det urgamla skandinaviska ordet ry, som betyder luggig eller lurvig filt. Formen "ru" påträffas även i Irland.

130-åringen Finlands Handarbetets Vänner förverkligar konst- och inredningstextiler av kvalitet. Varuurlvalet består framför allt av ryor, men dit hör även broderier samt kyrko- och dukningstextilier.

Konsttextilerna håller både tid och användning, tack vare naturmaterial och hantverksfärdigheter av hög kvalitet. Konsttextilerna är ekologiska: de framställs huvudsakligen av råämnen i Finland. Skräddare och väveri finns i Helsingfors, men ryor förverkligas även i professionella hemväverier runt omkring i Finland.

Ryan vårdar vår egen kultur, eftersom den representerar det nationella arvet då det är som bäst.

FRÅN VIKINGATID TILL FOLKLIGA RYOR

Ryans historia sträcker sig långt, tusentals år tillbaka till vikingatiden, då ryan troligtvis bland annat användes som båtpresenning. Den äldsta bevarade finska ryan är från slutet av 1600-talet. På den tiden använde adeln och prästerskapet ryan som täcke. Från kustområdena spreds hantverkssickligheten att väva ryor till förmögna bonde- och hantverksskretsar i de inre delarna av landet. Ryan användes också i kyrkan som brudrya.

Blomstringstiden för folkliga ryor fick sin början i slutet av 1700-talet och varade fram till mitten av 1800-talet. Det var då industrialisering och massproduktionen börjar ge sig till känna.

FOLKLIGA RYOR TILLGÄNGLIGA FÖR HANDARBETARE

Entusiasmen för insamling och bevarande av ryor växte under slutet av 1800-talet. Finska Handarbetets Vänner tog på sig att fullfölja arbetet att samla folkliga mallar och vidareförmedla dem. För det praktiska arbetet stod två unga textilartister, Toini Nyström och Impi Sotavalta. På det här viset kom en bred och omtyckt kollektion av folkliga ryor till världen, tillgänglig även för vanliga amatörer inom handarbete.

FRÅN RYOR TILL KONSTTEXTILIER – JUGENDRY- ANS BLOMSTRING I BÖRJAN AV 1900-TALET

Ledan till följd av 1800-talets kopiering av gamla stilar, utsmyckningar och opraktiskheter, gav liv åt en ny stilriktning. Den kända stilriktningen Jugend, eller mer internationellt Art Nouveau, omvälvde de gamla stilidealen med friska fläktar och mod. Tidsperioden utmärktes av krokiga linjer, enkelhet, närhet till naturen och funktionalitet. Under början av 1900-talet började man använda ryorna på ett nytt sätt: som bänköverdag och matta. Ryan var en del av inredningen, ofta designade av byggnadens arkitekt, bland andra Armas Lindgren och Eliel Saarinen. Ryornas modeller var konstnärliga och de höjde finsk design upp till en internationell nivå. En av våra mest kända ryor, Akseli Gallén-Kallelas Lågan gjordes inför världsutställningen i Paris år 1900. Lågan är fortfarande, över hundra år senare, en av Finska Handarbetets Vänners mest omtyckta verk. Vid sekelskiftet intresserade sig många konstnärer för textilkonst. Rya- och broderingsmodellerna som de designade är fortfarande de mest älskade. Den tidens kvinnliga konstnärer var bland annat Emma Saltzman och Eva Mannerheim-Sparre.

NOSTALGI

Parallellt med den ständigt förnyande och moderna kollektionen växer återigen populariteten för jugend. Akseli Gallén-Kallelas rya "Lågan", i blå och röd, blev en del av Finska Handarbetets Vänners kollektion på 1980-talet. Även andra nästan bortglömda jugendmodeller var på väg tillbaka till kollektionen. Till de stående favoriterna, de av allmänheten mest älskade ryorna, hör bland annat Väinö Blomstedts Hästar, och Eliel Saarinen's Rosen-ryan.

DESIGNRYAN FÖDS

Ryan uppnådde en ställning som nationalskatt under 1900-talets början och vid samma tid tog man de första kliven i riktning mot konstryor och det var då den finska konstrian blev känd även utomlands. Från 1920-talet anordnade Finska Handarbetets Vänner designtävlingar för att fylla kollektionen med moderna inredningsryor. Tävlingsarna lyfte fram en ny generation designers. Konstnären Impi Sotavalta var på 1920- och 30-talet en av våra mest framgångsrika och kända ryadesigners. Väggyror kom att bli en väsentlig del av inredningen i finska hem. Ryan hängdes upp på väggen i landsbygdens stugor och kammare såväl som i stadsbornas vardagsrum. Då stadslägenheterna var trånga var det omöjligt att använda vävstolar. Som en parallell teknik utvecklades ryor som sys på bottenväv.

Under mitten av 1930-talet nöjde sig inte konstnärerna längre med ryans lyriska utseende, ryan var på väg att förändras. Banbrytaren anser man vara Eva Brummer, som gick in för mjuka färger liksom mönster som uttrycker känsla och skörhet. I Eva Brummers ryor växlas tydliga figurer med glidande färgytor i förtonande färggränser. Den ojämna luggen skapade ett mjukt intryck. Valörryans guldålder var på 1940-50-talet, men den affärsmässiga framgången kom inte förrän på 1950-60-talet.

En annan uppskattad mästare inom finsk designrya är Uhra Simberg-Ehrström. Hon började sin karriär med att skapa ryor som hade en känsla av poesi och drömlighet. Så småningom fann hon sin egen stil som baserade sig på en färgrik yta, nära mönsterfri. Hennes ryor bestod av färgytor av upp till hundra nyanser, som behöver tomhet runt omkring, för att komma till sin fulla rätt. Andra designkonstnärer som hör till samma tidsperiod är till exempel Kirsti Ilvessalo.

INTERNATIONELLA UTMÄRKELSER

På 1950-talet föddes en individuell designrya i den finska textilindustrin, som då var i uppgång. Ryadesignernas toppnamn förekom i utländska museer och konstnärerna belönades med internationella konstindustriella visningar. Den nya konstryan var början på ryamattan. Man betonade ryans kontakt med sitt ursprung, traditionellt hade ryan placerats vågrätt på sängen. I Milanos Triennial år 1951 mottog Finska Handarbetets Vänner utmärkelser för samtliga sex ryor som hade skickats över!

På 1960-talet fortsatte ryans framgångar. År 1960 vann Ritva Puotilas unikrya Zeus första pris i Milanos Triennial. Totalt designade Ritva Puotila 70 ryamodeller till Finska Handarbetets Vänner. Uhra Simberg-Ehrströms storartade golvrya Skog vävdes för Montreals världsutställning 1967. Eleganta ryor vävdes även av Lea Eskola, Norma Heimola och Leena-Kaisa Halme.

RYOR OCH INREDNINGSKONST

På slutet av 1900-talet började en ny period i ryans historia. Den traditionella storleken på vägg- eller golvryor var inte längre modernt. Litet var vackert, det kunde man avläsa redan av resultaten från Finska Handarbetets Vänners 100-års jubileum år 1992 och detta förstärktes mot slutet av århundradet. Ryans storlek förminskades och färgerna blev klarare och starkare. Det växte fram en ny generation designers: Sirkka Könönen, Raija Rastas, Jukka Vesterinen, Heli Tuori-Luutonen och Nina Nisonen. Deras modeller spreds i hundratal som Finska Handarbetets Vänners färdiga gör-det-självpaket: arvet att väva för hand levde vidare.

RYAN PÅ 2000-TALET

Intresset för folklig tradition och kultur har kunnat ses i internationella trender sedan en tid tillbaka. De egna rötterna och den egna kulturen har återigen börjat intressera även den stora publiken. Man har insett att handarbete och handarbetskonst ger människor möjligheter att förverkliga sig själva. Även intresset för handarbetsyrket är i klar uppgång. Maklig arbetsgång och långsamhet intresserar människor i motvikt till en stressig livsstil. Dagens trend är estetikens synlighet i den vanliga vardagen. Populariteten för konsttextilier växer alltjämt, det visar även de nyaste internationella och inhemska trendprognoserna.

Med Elieel Saarinens ord: "Det vackraste är den finska ryan, som i ädla silkeskimrande färger har invävt kärlek, vänskap, förståelse, intelligens, arbetsglädje, humor, glatt sinne och mänsklighetens högt utvecklade briljans".

THE FRIENDS OF FINNISH HANDICRAFT 130 YEARS OF FINNISH ART TEXTILES

The Friends of Finnish Handicraft is one of the oldest design companies in Finland. It was founded by artist Fanny Churberg in 1879. The aim of the company was to collect folk textiles and apply their patterns to contemporary products, as well as to breathe life into forgotten textile traditions and to increase national awareness by creating a distinctively Finnish style.

The main product of The Friends of Finnish Handicraft is the ryijy-rug. Ryijy reveals our common Nordic heritage. The Norwegian word rye and the Swedish rya can be traced to an ancient Scandinavian word ry, which refers to a fuzzy quilt. In Irish it occurs in the form ru.

130-year-old The Friends of Finnish Handicraft produces high quality art and interior textiles. The key product is the ryijy-rug, but the collection also includes embroidered textiles, as well as tableware and ecclesiastical textiles. These art textiles are long-lasting thanks to the use of natural materials and high quality craftsmanship. They are also ecological; for the most part even the materials are Finnish. The weaving and sewing studios are located in Helsinki, but ryijy-rugs are also manufactured by professional home weavers in other parts of Finland.

Ryijy-rugs nurture Finnish culture as they represent our national heritage at its best.

FROM THE VIKING ERA TO FOLK RYIJY-RUGS

The history of the ryijy-rug can be traced back over a thousand years to the Viking era, when ryijy-rugs were used e.g. as boat covers. The oldest remaining Finnish ryijy-rug is from the end of the 17th century. At that time the nobility and the clergy used ryijy-rugs as blankets. In time, weaving skills spread from coastal areas to the affluent rural and artisan circles of the inland. Ryijy-rugs were also used in churches as wedding ryijys, which were placed in front of the altar for the bride and groom to stand on during the ceremony.

The golden age of the folk ryijy began at the end of the 18th century and lasted until the mid-19th century when industrialization and mass production began to take over.

FOLK RYIJY-RUGS MADE AVAILABLE TO CRAFTERS

The enthusiasm for collecting and recording traditional patterns rose. The Friends of Finnish Handicraft took upon itself the task of collecting folk ryijy designs, and making them available to the public. Two young textile artists were responsible for the practical work: Toini Nyström and Impi Sotavalta. The result was a large and popular collection of folk ryijy-rugs, also within the reach of hobby crafters.

RYIJY BECOMES AN ART TEXTILE – BLOOM OF ART NOUVEAU RYIJY IN THE EARLY 20TH CENTURY

Weariness of ornamentation, impracticality and copying of old patterns generated a new art movement. Jugendstil, or more internationally, Art Nouveau revolutionized old standards with its freshness and boldness. Focus was now on curvy lines, simplicity, naturalness and functionality. At the beginning of the 20th century ryijy-rugs were used as seat covers and mattresses. A ryijy-rug was part of the decor, and was often designed by the same architect who designed the building, like the renowned Armas Lindgren and Eliel Saarinen. The designs were high in quality and elevated Finnish design to an international level.

NOSTALGIA

One of our most famous ryijy-rugs, Akseli Gallen-Kallela's Flame, was made for the 1900 Paris World Fair. After a hundred years, the Flame ryijy still continues to be one of the most beloved designs of The Friends of Finnish Handicraft. Along with the ever-changing modern collection, the popularity of Art Nouveau is again growing. Many nearly forgotten designs have returned to the collection. Other favourites include Väinö Blomstedt's Horses and Eliel Saarinen's Rose.

THE BIRTH OF DESIGN RYIJY

By the early 20th century, ryijy-rug had reached the status of a national treasure. At the same time, the first steps were taken in the direction of art ryijy. The Finnish modern art ryijy soon became also internationally known. The Friends of Finnish Handicraft begun to organize ryijy-rug design contests in the 1920s. The aim was to enrich the collection with modern decorative ryijy-rugs. The competitions brought forth a new generation of designers. Artist Impi Sotavalta was one of Finland's most successful and best known designers in the 1920s and 1930s.

Ryijy as a wall-rug became an essential part of Finnish domestic interiors during the 1930s. Ryijy-rugs were hung on the walls of both countryside cottages and urban living rooms. Since urban dwellings lacked space, the use of a loom became impossible and weaving the ryijy-rug on canvas became an alternative technique.

In the mid-1930s the lyrical look of the ryijy-rug failed to satisfy artists. Ryijy tradition was changing. Eva Brummer, who focused on soft colours and patterns which expressed emotion and sensitivity, is taken to be one of the pioneers of this era. Her ryijy-rugs were a mix of clearly outlined patterns and merging colours with faded outlines. The golden age of this style was during the 1940s and 1950s but it did not reach commercial success until the 1950s and 1960s.

Another well respected master of the design ryijy was Uhra Simberg-Ehrström. In the beginning of her career she designed ryijy-rugs which had a poetic, dreamy mood. Eventually she found a nearly patternless style, based on large colourful surfaces. Her ryijy-rugs consist of hundreds of colours and therefore need to be hung in an empty space to be fully appreciated. Other new designers of this era include e.g. Kirsi Ilvessalo.

INTERNATIONAL AWARDS

The concept of a unique, design ryijy-rug emerged in the 1950s, when the Finnish textile industry was booming. The top ryijy designers had exhibitions abroad and they won numerous international art and design awards. In 1951 The Friends of Finnish Handicraft submitted six ryijy-rugs to the Milan Triennial and all six were awarded!

In the 1960s the success of ryijy-rugs continued. Ritva Puotila's unique ryijy Zeus won first prize in the 1960 Milan Triennial. Puotila created altogether 70 different ryijy designs for The Friends of Finnish Handicraft. Uhra Simberg-Ehrström's large floor-ryijy Forest was weaved for the 1967 Montreal World Fair. Also, Lea Eskola, Norma Heimola and Leena-Kaisa Halme designed gorgeous ryijy-rugs.

DECORATIVE ART RYIJY

At the end of the 20th century, a new stage in the history of ryijy-rug began. A floor or wall ryijy of traditional size was no longer in fashion. Small was beautiful, which was evident from the results of the 1992 contest held by The Friends of Finnish Handicraft. This trend grew stronger towards the end of the decade. Ryijys became smaller and their colours brighter. Clear outlines and nature motifs were in fashion. There was also more playfulness. A new generation of designers emerged: Sirkka Könönen, Raija Rastas, Jukka Vesterinen, Heli Tuori-Luutonen and Nina Nisonen. Their designs spread in the form of hundreds of The Friends of Finnish Handicraft do-it-yourself packages. The tradition of handicraft was still alive and strong.

RYIJY-RUG IN THE 21ST CENTURY

An interest in folklore and traditional culture has been an international trend lately. Handicraft and handicraft art offer experiences and possibilities for self-expression. An interest in traditional handicraft professions has also clearly increased. The slow, leisurely working methods appeal to people as a contrast to the hectic modern way of life. Today's trend is the aestheticization of everyday life. The popularity of art textiles is still increasing; this is evident from the latest domestic and international trend reports.

In the words of Eliel Saarinen: "the most beautiful thing is the Finnish ryijy, in the most noble silky colours, in whose fabric lies love, friendship, understanding, genius, joy, humour, happiness and the shiny glow of evolved humanity."